

Regulering Årstad Gnr. 161 Bnr. 15 m.fl. Haukeland universitetssjukehus sørøst

Oppdragsgiver
Oppdrag
Rapport type
Prosjektnr.
Dato

Helse Bergen
Detaljregulering Årstad gnr/bnr 161/15 Haukeland
Forslag planprogram
20243
11.04.22, revidert 18.05.22

planprogram

Helse Bergen HF | Planprogram for Årstad, gnr 161 bnr 15 m.fl., Haukeland universitetssjukehus sørøst

Innhold:	side
1 Innledning	5
1.1 Forord	5
1.2 Formål med planprogram og prosjektet	5
1.2.1 Planprogram	5
1.2.2 Prosjektmål	6
1.3 Lovgrunnlag og krav til prosess	6
1.3.1 Lovgrunnlag	6
1.3.2 Krav til prosess	6
1.4 Organisering av planprosess	6
1.4.1 Arbeidsopplegg	6
1.4.2 Medvirkning og informasjon	6
1.4.3 Framdriftsplan	7
2 Overordnede planer og føringer	9
2.1 Lokalisering av planområdet	9
2.2 Grunnlag for detaljreguleringsplanen - planstatus	11
2.2.1 Arealplaner	11
2.2.2 Konsekvensutredninger	11
2.2.3 Utførte registreringer	12
2.2.4 Byggetillatelser av nyere dato på Haukeland	12
2.3 Nasjonale og regionale føringer	12
3 Dagens situasjon	13
3.1 Landskap og topografi	13
3.2 Bruk av planområdet i dag	14
3.3 Andre viktige forhold for området	17
3.3.1 Tilkomst	17
3.3.2 Gjennomgangsmulighet i planområdet, for gående og kjørende.	18
4 Framtidig bruk	18
4.1 Innledning	18
4.2 Tiltaksbeskrivelse	18
4.2.1 Bygningstiltaket	18
4.2.2 Grøntområde og bevaringsområde	19
4.2.3 Samferdselsformål	19
4.3 Planavgrensing	20
5 Generelt om konsekvenser for natur, miljø og samfunn	21
5.1 Metode og omfang	21
5.1.1 Metode	21
5.1.2 Omfang - viktige problemstillinger – utredningstema?	21
5.2 Natur, landskap og friluftsliv	21
5.3 Kulturmiljø	22
5.3.1 Kunnskap	22
5.3.2 Uttalelse fra Sykehusbygg HF:	23
5.3.3 Utsikta er fredet	24
5.3.4 Oppsummering kulturmiljø osv	24
5.4 Forurensning	24
5.4.1 Generelt	24

5.4.2	Avfall	24
5.4.3	Støy	25
5.5	Samfunn	25
5.5.1	Nærmiljø	25
5.5.2	Vegsystem og kollektivtransport – og transportbånd under terreng?	25
5.5.3	Annen infrastruktur	25
5.5.4	Klimagassberegning	25
5.6	ROS-analyse	25
5.7	Tema som vurderes IKKE å være omfattet av krav om konsekvensutredning	26
6	Forslag til konsekvensutredningsprogram	28
6.1	Planavgrensing	28
6.2	Tema som omfattes av krav om konsekvensutredning – samt metode	28

		Prosjektnr: 20243		Dato: 11.04.2022	
		Kommunenssaksnr.: 202109775			
Status /Rev:	Rev. gjelder:	Dato:	Sign:	KS:	
0	Revisjon etter tilbakemelding fra saksbehandler	18.05.22	LR	BHM	
0					
1					
Kontaktinformasjon: Nordplan AS Pb 224 6771 Nordfjordeid Tlf: 57 88 55 00 www.nordplan.no			Kundeinformasjon: Helse Bergen HF Prosjektkontoret v/ Margrethe A. Storheim Jonas Lies veg 68 5053 Bergen		
Prosjektleder Lesley Robinson					
Medarbeidere/KS: Birgit Hamre Moe Tove Grande Dyb			Sign:		
Kontrollert av: Birgit Hamre Moe			Sign: 		

1 Innledning

1.1 Forord

Forslag til planprogram for detaljreguleringsplan for Årstad, gnr/bnr 161/15 m.fl, Haukeland universitetssjukehus sørøst er utarbeidet av Nordplan AS ved Lesley Robinson, på vegne av Helse Bergen HF.

Kontaktperson i Bergen kommune er plansaksbehandler Marianne Lindau Langhelle ved Byplan. Saksnummer for plansaken er: 202109775.

Ansvarlig styresmakt for behandling og godkjenning av planprogrammet er planutvalget i Bergen kommune og for godkjenning av detaljreguleringsplanen er Bergen kommunestyre.

Forslag til planprogram blir kunngjort i avisa Bergens Tidende og lagt ut til offentlig ettersyn i 6 uker. Planprogrammet er ellers tilgjengelig på kommunens nettsider og på Nordplan AS og Helse Bergen HF's sin nettside. Det blir også sendt til aktuelle parter for uttalelse.

Eventuelle synspunkt, merknader og innspill til planarbeidet skal sendes skriftlig til plankonsulent:

Lesley Robinson pr e-post: lr@nordplan.no

Eller pr post til
Nordplan AS – v/ Lesley Robinson
Notenesgata 14
6002 Ålesund

Eventuelle spørsmål kan rettes til:
Nordplan as v/ Lesley Robinson
Tlf: 90840290
E-post: lr@nordplan.no

Fristen for å komme med merknader, innspill og kommentarer er 6 uker fra kunngjøring i avisa Bergens Tidende og seinest innen 30.06.22.

1.2 Formål med planprogram og prosjektet

1.2.1 Planprogram

Formålet med planprogrammet er å:

- Fastsette hvordan planarbeidet skal foregå, rammer og føringer for planarbeidet
- Fastsette hvilke temaer som skal utredes og hvilke metoder som skal benyttes for utredningene
- Klargjøre hva som finnes av eksisterende kunnskap
- Klargjøre hvilke tema som har behov for nye utredninger og undersøkelser
- Klargjøre en tydelig utforming av planprogrammet, slik at det i etterkant kan tas stilling til om planforslaget med konsekvensutredning er i tråd med planprogrammet.
- Gi mulighet til tidlig medvirkning
- Sikre en politisk forankring

1.2.2 Prosjektmål

Prosjektet sitt hovedmål er å avlaste Sentralblokka på Haukeland, og frigjøre areal for pasientfunksjoner, ved å tilrettelegge for etablering av et nytt kontorbygg, inkludert areal til patalogisk avdeling.

Videre skal man ta vare på grøntstrukturen i bakkant og tilføre mer grøntareal (eksempelvis via taklandskap som kan forbindes til stien bak bygget). Det vil også være viktig med samferdselsformål, og sikre god tilkomst for gående/syklende. Gangforbindelse videre til nordre del av Haukeland er viktig å få på plass. Grunnet patalogisk avdeling og behov for båretransport, må det vurderes godt hvordan tilkomst, gjennomkjøring og/eller snumuligheter løses, samt biloppstillingsplass.

1.3 Lovgrunnlag og krav til prosess

1.3.1 Lovgrunnlag

Hjemmel for krav om planprogram er plan- og bygningsloven §4-1, og §6 i forskrift om konsekvensutredning KU (konsekvensutredning) (FOR-2009-06-26-855).

Det foreligger en godkjent reguleringsplan for det meste av planområdet, men det er ikke foretatt KU i reguleringsarbeidet (pga at dette er en gammel regulering fra 1971). Derfor kreves det planprosess som omfatter planprogram og vurdering av KU nå.

1.3.2 Krav til prosess

Det skal utarbeides en **detaljreguleringsplan med konsekvensutredning**.

Det er krav om konsekvensutredning jf. forskrift §6 punkt b), pga tiltaket er større enn 15.000 m² BRA.

1.4 Organisering av planprosess

1.4.1 Arbeidsopplegg

Detaljreguleringsplanen vil bli utarbeidet i samarbeid med oppdragsgiver Helse Bergen og Bergen kommune, med Nordplan AS som plankonsulent. Det har vært dialog med kommunen siden 2020. Det er oversendt planinitiativ, stedsanalyse og klimagassberegning til kommunen i 2021 i forkant av oppstartsmøtet som ble gjennomført den 14.01.22. Det vil bli gjennomført samarbeidsmøter med oppdragsgiver og kommunen med jevne mellomrom i hele planprosessen, i tillegg til informasjonsutveksling pr telefon/teams og e-post.

Samarbeidet med offentlige instanser vil skje gjennom dialog med aktuelle, og gjennom innspill/merknader til/fra disse i forbindelse med høring og oppstartsvarsel. Det kan være aktuelt med møter også.

Planprogram og høringsforslag av detaljplanen vil bli politisk forankret gjennom behandling i planutvalget i Bergen kommune.

1.4.2 Medvirkning og informasjon

Planprogrammet blir lagt ut til offentlig ettersyn i 6 uker samtidig som oppstart av detaljreguleringsplanarbeidet blir kunngjort. Private og offentlige parter og interessenter blir tilskrevet (eventuelt varslet digitalt) og invitert til å komme med innspill og synspunkt knyttet til planarbeidet.

Planprogrammet og varsel om oppstart blir kunngjort i Bergens Tidende avis og lagt ut på nettsidene til Bergen kommune og til Nordplan AS sin hjemmeside .

Behov for folkemøte vil vi se underveis, bl.a. basert på innspillene som kommer inn ved varsling av oppstart/høring av planprogram. Det vil være særlig relevant å få til medvirkning når det kommer til å forbedre gangnettet gjennom sjukehusområdet. Hva oppleves som utfordrende steder, hvor er det utrygt? Da er både ansatte, pasienter og naboer relevante parter. Avhengig av hva som kommer inn av innspill, kan det bli mest aktuelt å gjennomføre folkemøte i forbindelse med utlegging av detaljreguleringsplanen til offentlig ettersyn. Varsling og høring av detaljreguleringsplanen vil – når den tid kommer - skje på samme måte som for planprogrammet.

Det vil holdes direkte dialog med de grunneiere som kan bli berørt av en eventuell ny gangforbindelse. I tillegg er direkte samtaler med barnehagen relevant å gjennomføre.

1.4.3 Framdriftsplan

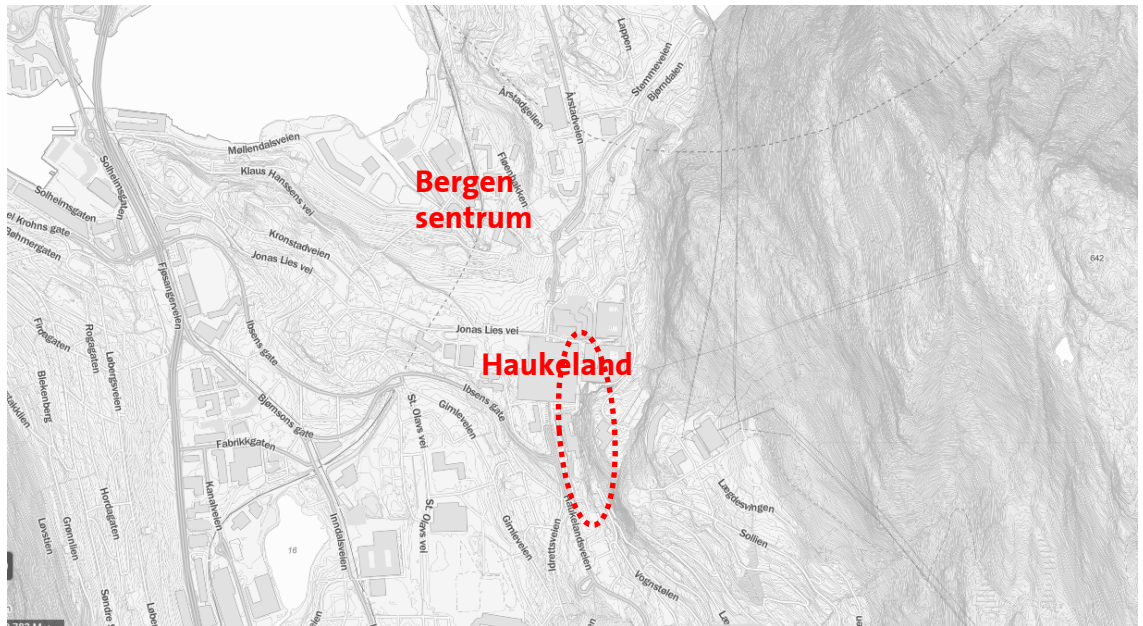
Tabellen under gir en oversikt over beregnet framdrift i arbeidet. Behandlingstidspunkt i kommunen avhenger av saksmengde og møteplaner.

Faser i planarbeidet	Samarbeid/medvirkn.	Behandling	Framdrift
Utarbeiding av forslag til planprogram	Kommune, fylke, utbygger	Nordplan AS	Mars 2022
Oversendelse planprogram og varsel oppstart til kommunen	Kommune, Nordplan	Bergen kommune	April 2022
Kunngjøring oppstart av planarbeid og høring av forslag til planprogram	Kunngjøring og brev til parter (brevet kan bli sendt digitalt)	Nordplan AS og Bergen kommune	April-mai 2022
Eventuell revisjon av planprogrammet		Nordplan AS	Må sendes til kommunen innen 2 uker etter høringsperioden/svarfristen Dvs. juni 2022
Vedtak av planprogram		Bergen kommune	Revidert planprogram skal normalt fastsettes innen 10 uker etter fristen for å avgi merknader og uttalelser. (BK har 8 ukers saksbehandling, så skal saken til vedtak). August-september 2022
Utarbeiding av detaljreguleringsplan	Grunneier/utbygger, offentlige og private parter, brukere av Haukeland (ansatte)	Nordplan AS	Mai – november 2022
Kommunens saksbehandling, avhengig av kapasitet hos kommunen (lovfestet 12 ukers behandl.frist)		Bergen kommune	November 2022 - januar 2023

Offentlig ettersyn detaljplan	Kunngjøring og brev til parter	Bergen kommune	Januar-februar 2023
Behandling av merknader	Kommune og utbygger, evt avklaringer med parter	Nordplan AS og Bergen komm. i samarb. m HB	Februar 2023
Revidering av plankart og planomtale. Evt nytt offentlig ettersyn	Kommune og utbygger	Nordplan AS Bergen kommune	Februar-mars 2023
Vedtak av detaljreguleringsplan		Bergen kommune	Avhenger av møteplan, kanskje mars-april 2023?
Kunngjøring av planvedtak		Bergen kommune	April 2023
Klagefrist vedtatt plan		Bergen komm.	Mai 2023
Eventuell klagebehandling		Bergen komm. (i samråd med Nordplan AS og Helse Bergen)	Juni 2023 Avh. av saksbehandlingstid.
Eventuell avgjørelse klagesak		Bergen kommune Vestland fylkeskommune	Juli? 2023 Avhenger av saksbehandlingstid.

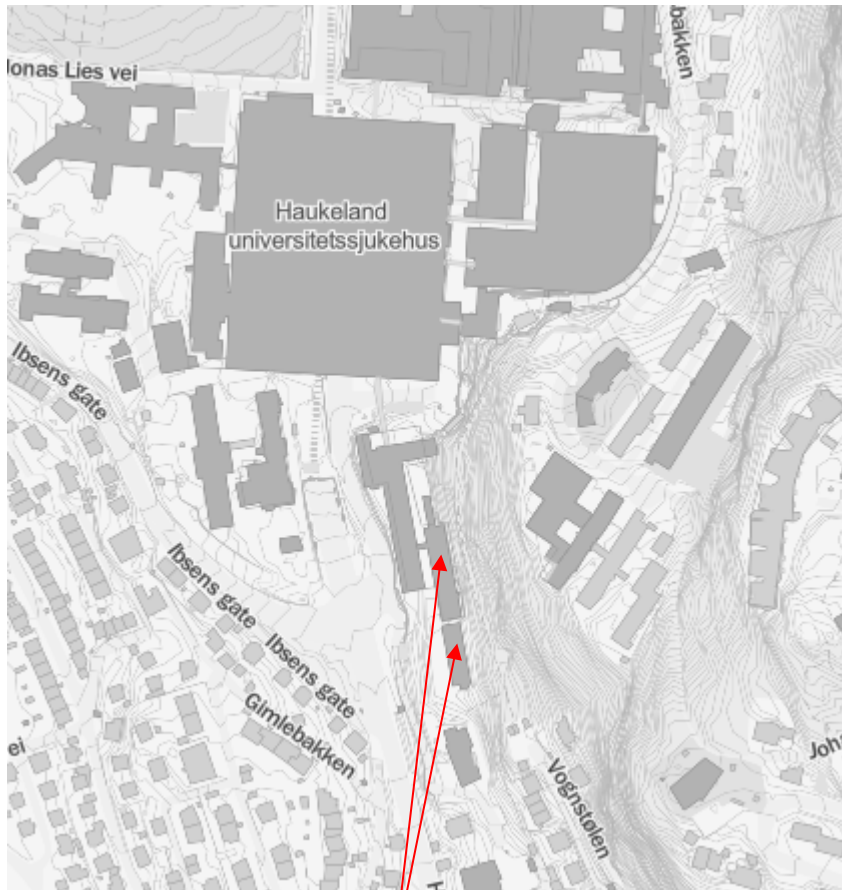
2 Overordnede planer og føringer

2.1 Lokalisering av planområdet

Utsnitt av kart over Bergen sentrum. Planområdet ligger innenfor den røde sirkelen. Kart hentet fra www.bergenskart.no.

Planområdet ligger innenfor sjukehusområdet vi kjenner som Haukeland Universitetssjukehus i nærheten av Bergen sentrum. Det ligger i hovedsak sørøst for Sentralblokka på Haukeland.

Bygg som rives for å oppføre nytt kontorbygg.

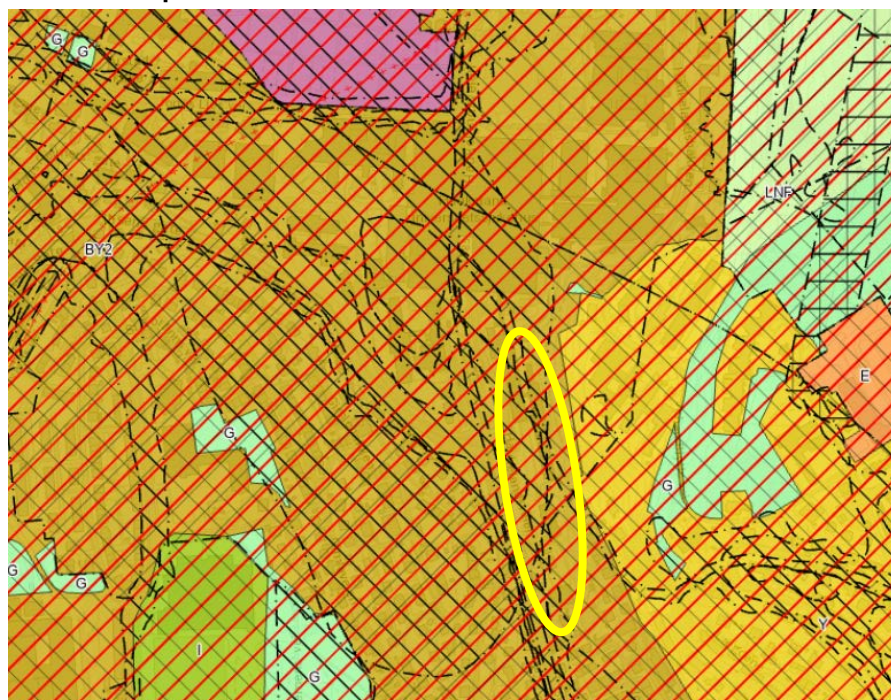
Opprinnelig plangrense i gult, tilleggsareal i oppstartsmøtet med kommunen vist med grønt.

Plangrensa er vist over med gul avgrensning (i midten av bildet) og med tilleggsdeler avklart i oppstartsmøtet med Bergen kommune vist med grønn farge.

Plangrensa er utvidet for å få med kryssløsningen Haukelandsvegen x Ibsens gate i vest og mer av Ibsens gate nordvestover, samt for å få med utkjørsel til fylkesvegen (Haukelandsvegen) fra Vognstølen barnehage i sør. Ellers følger plangrensa i en kombinasjon av eiendomsgrenser, naturlige avgrensninger og gjeldende plangrenser. Avgrensninga mot nord er naturlig inn mot Sentralblokka, og følger i øst terrenget og omfatter en del av grøntstrukturen i skråningen bak bygningene Fjellsida og Knausen (som rives). Videre nordover går plangrensa forbi Verkstedbygget og ender i plassdannelsen ved det nye byggeprosjektet Glasblokkene lengst i nord. Se plangrense pkt 4.3.

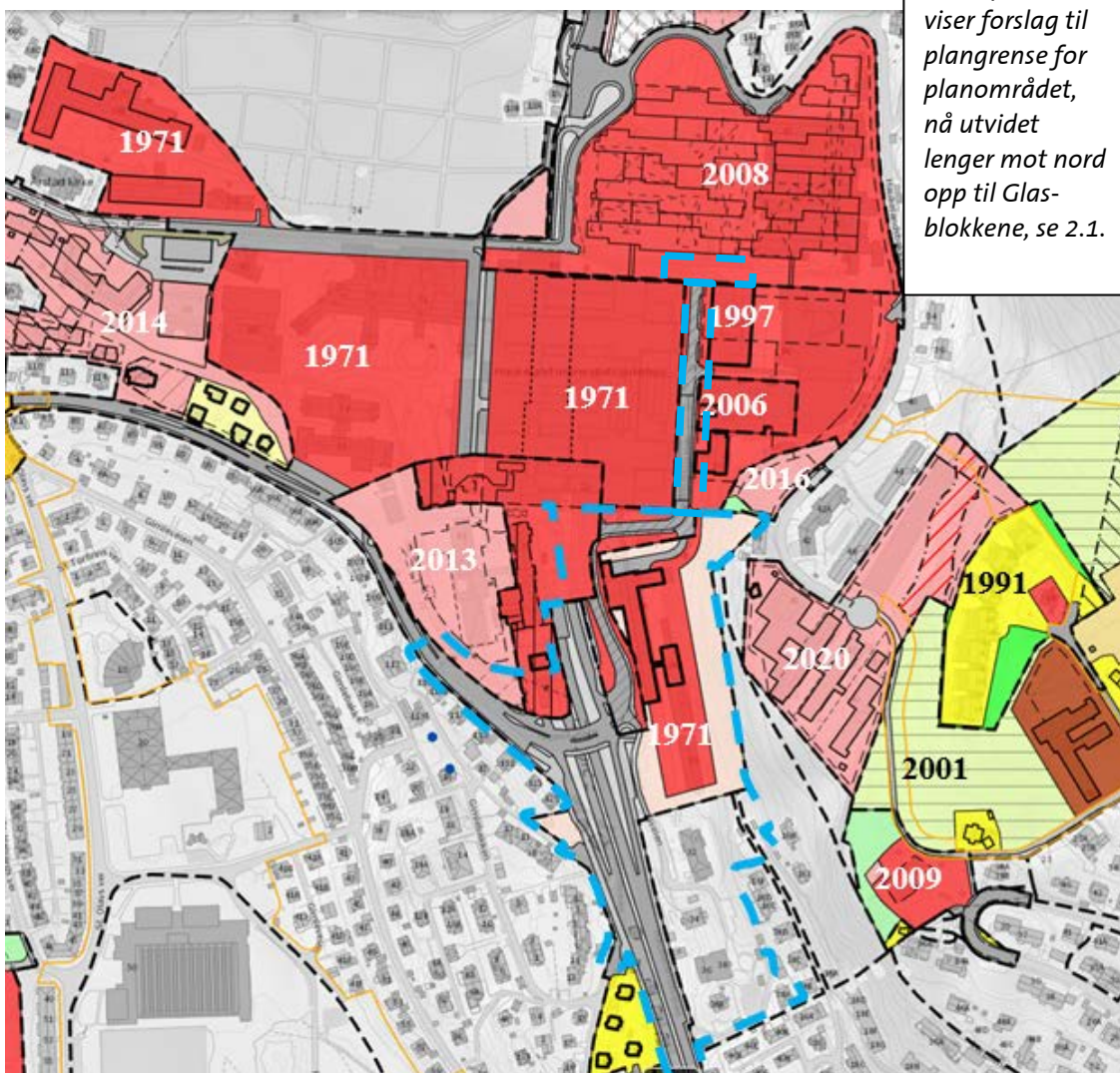
2.2 Grunnlag for detaljreguleringsplanen - planstatus

2.2.1 Arealplaner

Arealplan til venstre. Gul sirkel viser tilnærmet plassering av planområdet. Planområdet er avsatt til sentrumsformål, fortetningsone, i kommuneplanen.

Under: Reguleringsplaner på og i nærheten av Haukeland. Blå stiplet strek viser forslag til plangrense for planområdet, nå utvidet lenger mot nord opp til Glasblokkene, se 2.1.

2.2.3 Utførte registreringer

I forbindelse med nye prosjekt på Haukeland som «Parkhjørnet/Sterilsentralen» og ombygging av Verkstedbygget er det nylig vurdert grunnforholdene her og funnet at byggene i nordlig del av planområdet ligger dels på berg og løsmasser.

Det er utarbeidet innledende stedsanalyse og forenklet klimagassberegning for planforslaget vårt, og det er gjennomført befarings på stedet med fotoregistrering.

Det kan komme krav om arkeologisk undersøkelse, men planområdet er såpass nedbygd at det er lite trolig man finner kulturminner i grunnen. Se ellers i pkt 5 og 6 hva som eventuelt skal gjennomføres av registreringer og undersøkelser underveis i planprosessen.

2.2.4 Byggetillatelser av nyere dato på Haukeland

Listen er ikke uttømmende:

- Glasblokkene er under utbygging i byggetrinn 2 i skrivende stund. Dette ligger like nord for planområdet.
- Det er gitt tillatelse til bygging av Protonbygget øst for planområdet. Det nye Protonbygget vil ligge på et høyere nivå i skråningen i øst ovenfor planområdet, under bygging nå. Tunnel fra Sentralblokk og opp til Protonbygget er under bygging.
- Det er også gitt tillatelse til bygging av Sterilsentralen, arbeidet er i gang.
- Det vil være kontinuerlig ombygging (og delvis være avhengig av byggetillatelser) inne i Sentralblokk.

2.3 Nasjonale og regionale føringer

Føringer som kan være relevante for planområdet er:

- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging
- Plan- og bygningsloven
- Naturmangfoldsloven
- Retningslinjer for behandling av støy i arealplanleggingen.
- Forurensningsloven med forskrift.
- Forskrift om konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven med veileder
- Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling

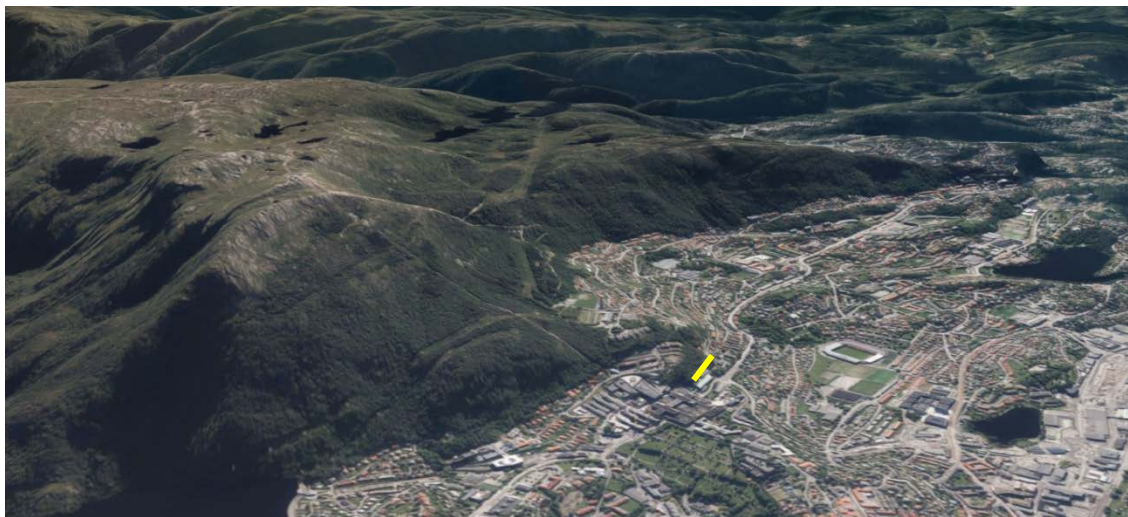
3 Dagens situasjon

3.1 Landskap og topografi

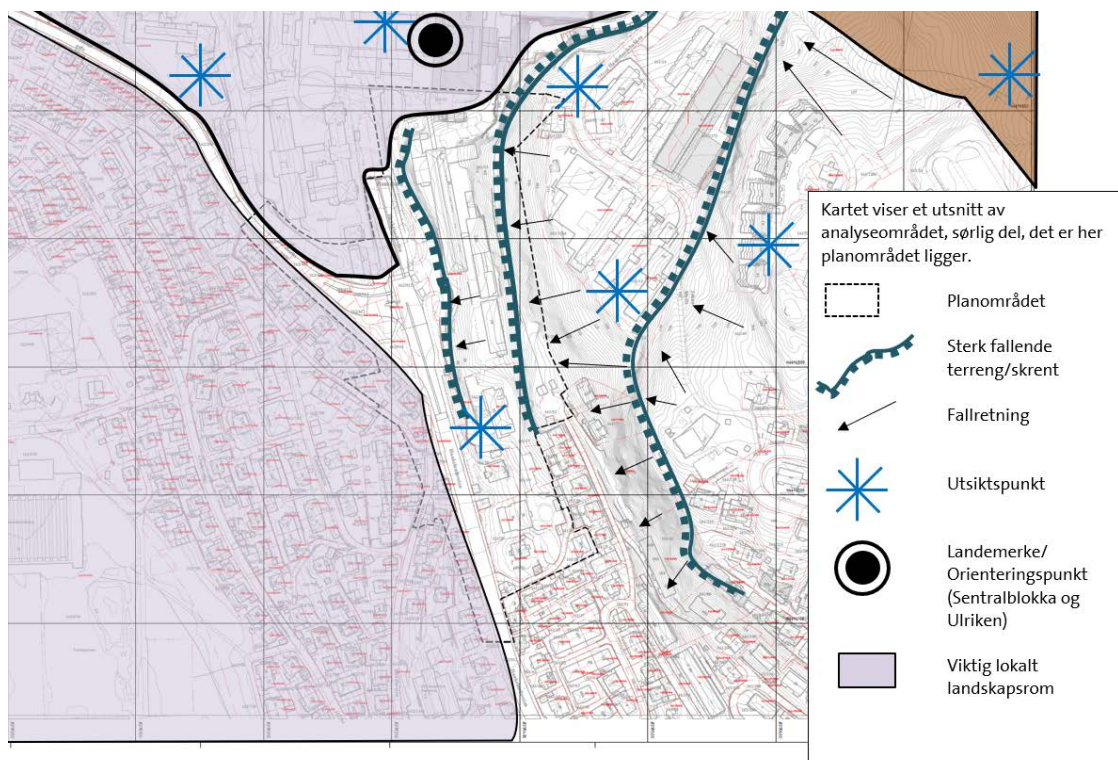

Bildet hentet fra nettsida Norge i bilder. Viser terrenghelling mot sentrum. Gul linje viser nybygg.

Vi kjenner Bergen som byen mellom de sju fjell. Bildet over viser at Bergen by ligger med havner og henvendelse mot sjøen i nordvest og at bebyggelsen har vokst seg videre innover i den langstrakte Bergensdalen mellom fjellene og dels oppover langs åssidene. Planområdet ligger på en flate omtrent der den gule linja på 3d-bildet er. Denne flaten ligger i nedre del av fjellet Ulriken - men likevel på et platå i landskapet som ligger høyere enn det Bergen bysentrum gjør. Bebyggelsen framstår som tett og kompakt mens åssidene og «fjelltoppene» helt klart er bratte og grønne strukturer som omkranser bebyggelsen.

Sett fra nord – planområdet (nybygg med gul linje) ligger ved nedre del av Ulriken.

Illustrasjonen over er hentet fra innledende stedsanalyse og viser landskap og landskapsrom ved planområdet. Planområdet er utvidet lenger nordover og litt østover i forhold til det som er vist over.

3.2 Bruk av planområdet i dag

Skråfoto hentet fra kart.1880.no. Haukelandområdet.

Planområdet er i dag utbygd og i bruk til sjukehusdrift. Det er 3 bygninger øst for Armauer Hansens Hus som i dag er i bruk til kontorer og lager for sjukehusvirksomheten i en aller annen form. Disse byggene skal rives for å bygge et nytt kontorbygg som også skal inneholde avdeling for patologi med både kontorlokaler og laboratorier - samt lagringsplass. Armauer Hansens Hus opprettholdes med sin nåværende funksjon, hovedsaklig kontorer. Det er mulighet for gjennomkjøring i planområdet i dag, men det er ikke hensiktsmessig pga for stor stigning på deler av strekningen. Det er tilfluktsrom (med parkering) under bebyggelsen i planområdet, og det er transportnett og gangtunneler under bakken på det meste av Haukeland-området, med unntak av de 3 byggene som skal rives og Armauer Hansens Hus.

Det er etablert midlertidige anleggsbrakker, de blir trolig stående en stund pga kontinuerlig pågående arbeid på sjukehusområdet. Bilder som følger er tatt av Nordplan AS.

Øverst: Arbeidsbrakker i planområdet.

Nederst: Fløyen i nordlig del av Armauer Hansens Hus brukes av universitetet. Dette skal kanskje rives.

*Del av bebyggelsen som skal rives
(Knausen øverst og Fjellsida nederst,
røde og lysgrå bygg). Det
er trangt mellom
bebyggelsen.*

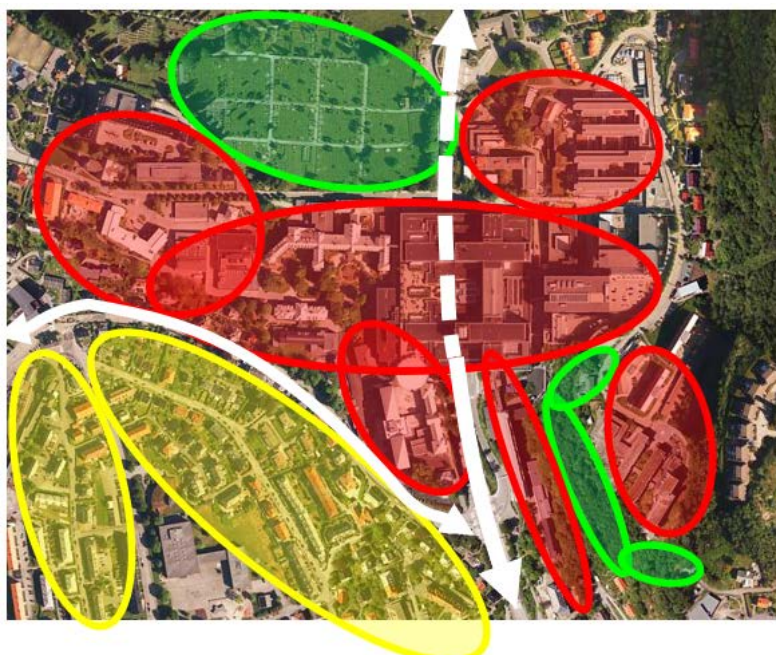

3.3 Andre viktige forhold for området

3.3.1 Tilkomst

Tilkomst til planområdet skjer til fots, pr sykkel, ved buss eller annen kollektivtransport eller med bil. Pasienter fraktes til Sentralblokka via helikopter i nødstilfeller, men dette påvirker ikke tilkomsten til planområdet.

Kartutsnittet viser de ulike sonene i analyseområdet grovt inndelt slik:

Rødt = Haukeland sjukehus

Grønt = tilgjengelig grøntstruktur

Gul = Boligområde

Hvit linje = hovedsamferdsel til/fra/gjennom Haukeland/barriere

Nok en illustrasjon som er hentet fra den innledende stedsanalysen utarbeidet av Nordplan AS.

Denne viser hovedsaklig tilkomst til planområdet (nederst til høyre i bildet) fra nord sør og vest (hvite piler). Noen kommer også gående eller syklende gjennom Møllendal Gravlund vist med grønt nord i bildet. I krysset mellom Haukelandsvegen (i nord-sør retning) og Ibsens gate (i vest-øst retning) er det kollektivholdeplasser for busser. Dette gjelder også i nord utenfor planområdet. Det åpnes ny bybanestopp like nord for Haukeland om relativt kort tid.

3.3.2 Gjennomgangsmulighet i planområdet, for gående og kjørende.

Det er i dag gjennomgangsmulighet i planområdet for gående, og også gjennomkjøringsmulighet pga ambulansemottaket, men det er ikke gunstige forhold for gjennomkjøring. En del av strekningen er altfor bratt for normal kjøretilkomst.

4 Framtidig bruk

4.1 Innledning

Det er et ledd i Helse Bergens arealplan-strategi å få frigjort areal inne i Sentralblokk for mer poliklinisk virksomhet, samt få flere sengeplasser og operasjonsmuligheter. Derfor flyttes så mye som mulig av kontorarbeidsplasser ut av Sentralblokk til et nytt kontorbygg, i tillegg til at patologiavdelingen også flyttes til dette nybygget. Det er kontinuerlig behov for å øke kapasiteten ved Haukeland universitetssjukehus for å bedre pasienttilbudet. Hovedintensjonen med reguleringsplanen er å legge til rette for nytt kontorbygg og forsterke gangforbindelser gjennom Haukeland.

Aktuelle reguleringsformål kan være privat/offentlig tjenesteyting (for kontorbygget), samferdselsformål (veg og gangforbindelser), samt friområde (ivareta grøntstruktur og beholde tursti i bakkant av nybygget).

4.2 Tiltaksbeskrivelse

4.2.1 Bygningstiltaket

3 bygg blir revet øst for Armauer Hansens Hus (byggene Knausen og Fjellsida skal rives). Det nye kontorbygget oppføres litt lenger mot øst enn dagens bebyggelse og trolig litt lenger mot nord. Det er tidligere utarbeidet et skisseprosjekt/volumstudium for nybygget, men dette prosjektet er skrinlagt.

Romprogram er ikke utarbeidet på dette tidspunktet, men det er vurdert følgende som innhold i nybygget:

- Det skal være et tradisjonelt kontorbygg, i tillegg til arealer for patologisk avdeling. Så mange kontorarbeidsplasser som mulig å oppnå innenfor rammene tilgjengelig, minst erstatte det antallet kontorplasser som blir borte ved riving av etablerte bygg.
- Patologisk avdeling har i dag 6000 m², og det vil være behov for minst 9000 m² til patologisk avdeling, kanskje mer areal (patologene har bedt om 12000 m²). Lab, lager og kontorfasiliteter til patologisk avdeling skal samlokaliseres, men kan fordeles over 2 etasjer. De bør være i nordlig del av nybygget. Det er viktig å legge til rette for gode logistikk-løsninger som understøtter virksomheten. Patologien støtter kreftbehandlingen med analysevirksomhet som har høy hastegrad og behov for effektive logistikk-løsninger mot Sentralblokk.
- Det skal være biloppstillingsplass for bårebiler og politibiler utenfor patologisk avdeling, samt snumulighet for bilene eller gjennomkjøringsmulighet.
- Det blir oppbrutte volum og varierende høyder på nybygget. Byggehøyder vil muligens variere mellom 5-8 etasjer, dette skal vurderes nærmere i skisseprosjekt/volumstudier.
- Deler av taklandskapet skal være grønt og det legges til rette for solceller dersom mulig. Det skal vurderes om deler av grøntarealene på taket kan gjøres offentlig tilgjengelig, for eksempel gjennom å knytte turstien inn mot takarealene. Ved en slik løsning må det være tydelige skiller og god skjerming mellom offentlig areal og virksomheten, samt tekniske installasjoner.

- Det er mulig at noen av de etablerte tverrforbindelser - mellom Armauer Hansens Hus og kontorbyggene som skal rives – skal erstattes av nye tverrforbindelser. Dette må vurderes underveis i skisseprosjektet/volumstudiet.

Planområdet er større enn selve tomten det skal bygges på for å fange opp tilkomstmuligheter og sikre gangforbindelser.

4.2.2 Grøntområde og bevaringsområde

Nybygget skal fortrinnsvis kobles til turstien i grøntstrukturen øst for nybygget, via opparbeidet gangforbindelse (snarveg) og om mulig via taklandskap som delvis gjøres tilgjengelig for allmennheten for utsikt og rekreasjon. Det er et fredet bygg i planområdet som skal bevares («Utsikta»). Grøntområdet i øst skal også bevares, men noe tiltak tillates for å få til kontorbygget og forbindelser mellom dette og turstien.

Skråfoto hentet fra kart.1880.no. Haukelandområdet. Grøntkorridor bak Armauer Hansens Hus.

4.2.3 Samferdselsformål

Det må vurderes hvordan løsning for veg- og gangtrafikk skal løses på en god måte. Det er en utfordring med behov for gjennomkjøring for ambulansetilkomst, dels pga stor stigning på del av nødløsnings-strekningen, dels pga trang passasje her. Det må vurderes om det er mulig å senke vegpartiet på deler av strekningen for å gi en bedre løsning. Vurdere om det skal være bom for å begrense gjennomkjøring og legge til rette for kun nødkjøring for ambulanser og bårebiler. Bårebiler til patologisk avdeling skal kunne kjøre fram til inngangen på nybygget, og det skal være mulighet for gjennomkjøring/snumulighet og permanent oppstillingsplass for både bårebil og politibiler.

Trafikkanalyse av krysset Haukelandsvegen x Ibsens gate vil synliggjøre eventuelle trafikale konsekvenser av tiltaket, samt gi anbefalinger om aktuelle utbedringstiltak. Målet er å ta trafikkvekst med kollektiv og sykkel/gange (0-vekst). Det skal legges vekt på å finne gode og sammenhengende løsninger for mjuke trafikanter.

4.3 Planavgrensning

Plangrensa er utvidet etter oppstartsmøtet i samråd med kommunen, se punkt 2.1.

Nordplan AS, 24.04.22. Prinsipp for nybygg vist med grønt, endelig løsning er ikke skissert enda.

5 Generelt om konsekvenser for natur, miljø og samfunn

Planforslagets konsekvenser for natur, miljø og samfunn skal vurderes og beskrives før det fattes vedtak om konsekvensutredninga i plansaken. Formålet med planprogrammet er å avklare hvilke temaer som er relevante og som skal inngå i konsekvensutredninga.

5.1 Metode og omfang

5.1.1 Metode

Det er viktig å være klar over at konsekvensutredninga ikke er gjennomført nå, det utarbeides ikke før planprogrammet er vedtatt. Dette dokumentet er kun et verktøy for å prøve å avklare hvilke tema som er aktuelle.

Vi tar derfor for oss her – på generelt grunnlag – aktuelle tema innenfor natur, miljø og samfunn som uansett skal vurderes i plansaken. **Eksisterende situasjon** beskrives i tekst, kart og bilder. **Planens konsekvenser** for de aktuelle temaene vurderes og beskrives med tekst og illustrasjoner. **Konklusjoner** baseres på vurderinger av informasjon mottatt fra kommunen og fagdatabaser, og suppleres med nødvendig tilleggsundersøkelser og rapporter utført av rådgivere/eksterne konsulenter med relevant fagkompetanse, i tillegg til Helse Bergens og plankonsulentens egne vurderinger. Det utføres befaringer og undersøkelser i området.

I tillegg til varige konsekvenser av tiltaket, skal anleggsfasens kortvarige konsekvenser knyttet til anleggsaktiviteter (transport, støy, forstyrrelse, midlertidig veistengning m.m) beskrives i planforslaget. Dette, sammen med forslag til avbøtende tiltak og eventuelt behov for oppfølgende undersøkelser, skal gjøres rede for i planprosessen.

Det skal gjøres en vurdering av behovet for, og eventuelt forslag til, nærmere undersøkelser før gjennomføring av planarbeidet. I den grad det er mulig, skal nødvendige avbøtende tiltak innarbeides i planforslaget.

5.1.2 Omfang - viktige problemstillinger – utredningstema?

Konsekvensutredninga blir mest sannsynlig en integrert del av planbeskrivelsen. I den grad det blir utarbeidet delrapporter for enkelte tema, skal konklusjon/sammendrag innarbeides i planbeskrivelsen med henvisning til aktuelle rapporter. Under følger en oversikt over tema som skal inngå i planarbeidet uavhengig av om de er KU-tema eller ikke. Kun de temaene som er aktuelle skal utredes i konsekvensutredninga, og listes opp i pkt 6.

5.2 Natur, landskap og friluftsliv

Biologisk mangfold i den økologiske korridoren øst i planområdet skal kartlegges av Rådgivende Biologer AS.

Forholdet til landskapet skal vurderes og drøftes spesielt i forbindelse med volumstudier og skissearbeid, dette gjennomføres av arkitekt og arealplanlegger i Nordplan AS i samarbeid med Helse Bergen.

Det skal gjennomføres volumstudier/ skisseprosjekt, for å få til gode løsninger mellom ny bebyggelse/grønt taklandskap og tursti. Friluftslivet skal hensyntas og forsterkes i planen. Den nye bebyggelsen skal tilpasses slik at man får gode utsiktsforhold tilsvarende det man har i dag fra turstien i bakkant. Bebyggelsen kan være høyere jo lenger nord, lavere i sør. Bygget skal variere i høyde og volum.

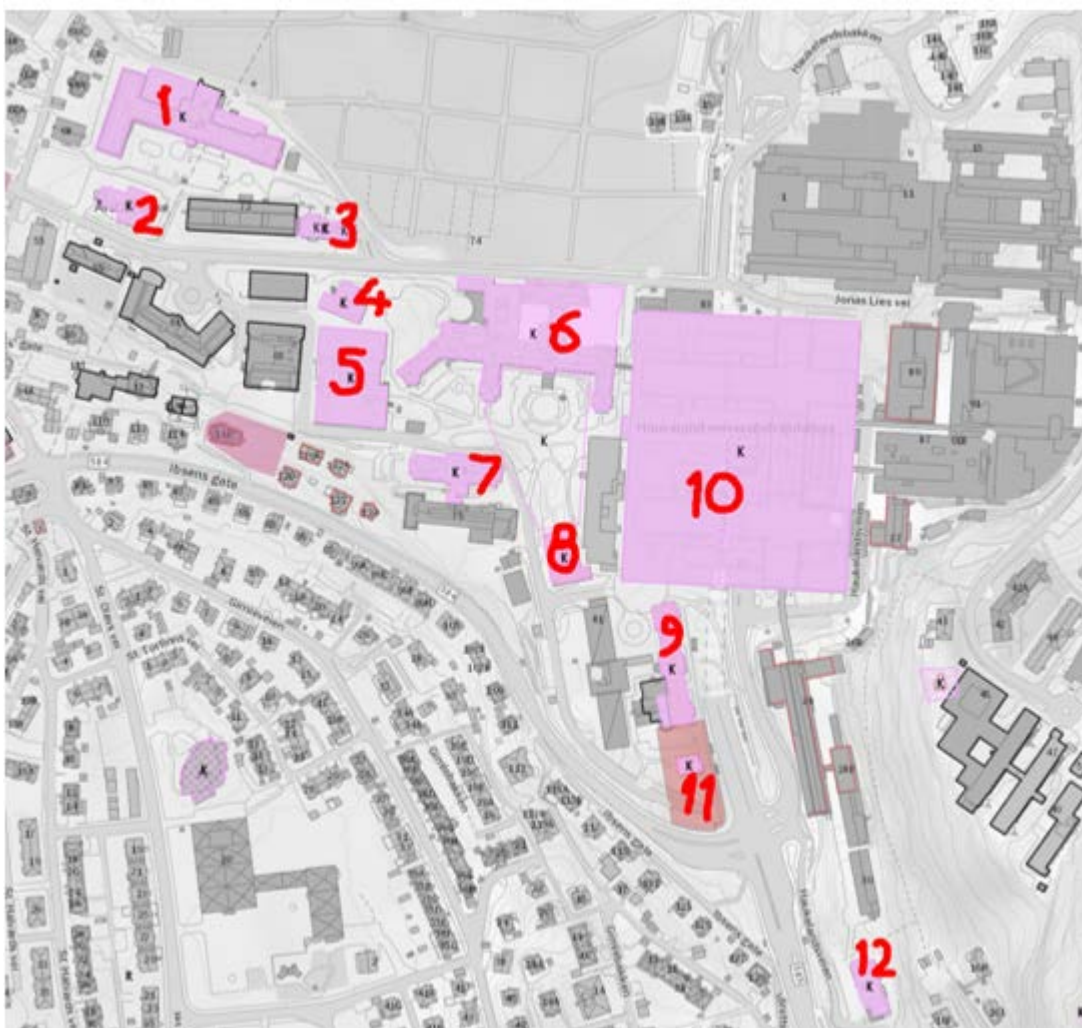
Selv om det skal skje tiltak inn mot den bratte skråningen som ligger i den økologiske korridoren, så skal ikke friluftsliv eller den økologiske korridoren forringes av tiltaket. Noen av trærne som står i skråningen har trolig rotsystem som vil bli påvirket av nybygget, dette må vurderes nærmere, og avbøtende tiltak gjennomføres dersom behov (som f.eks. nyplantning i grøntkorridoren).

5.3 Kulturmiljø

5.3.1 Kunnskap

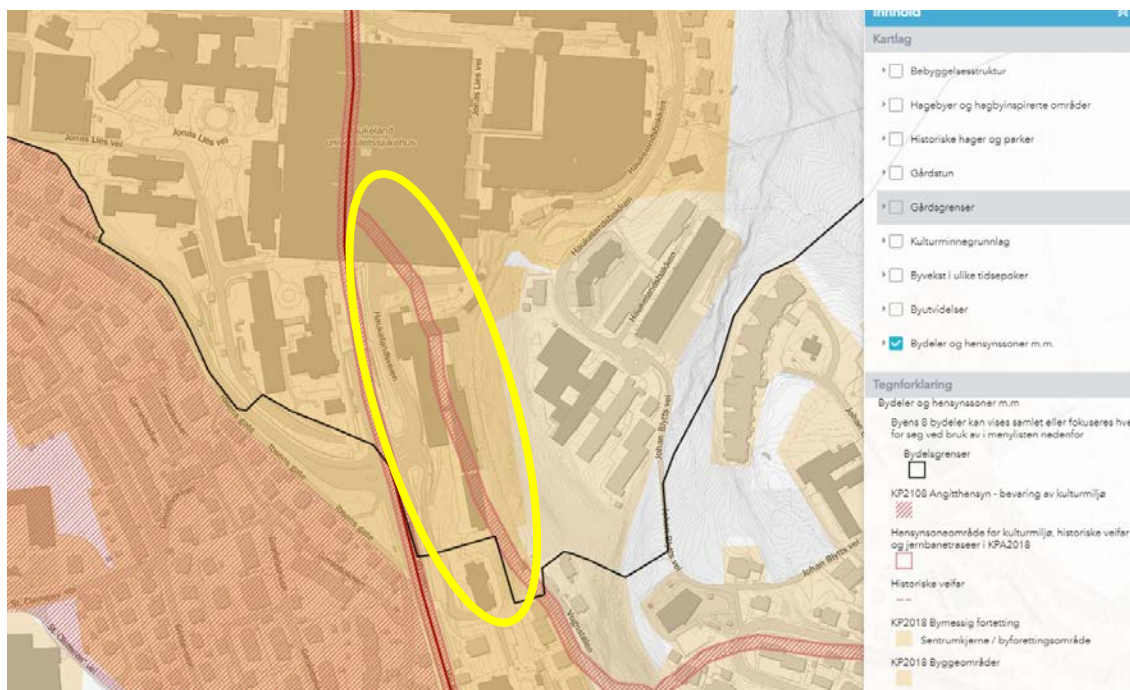
Ved søk på miljostatus.no etter SEFRAK-registrerte bygg på Haukeland har vi ikke funnet dokumentasjon på at byggene som planlegges revet har verneverdi av noe slag. De er ikke definert som SEFRAK-registrerte bygg, ei heller definert som del av kulturmiljø eller fredete bygninger eller kulturminner. De er ikke av nasjonal interesse eller verneverdig trehusbebyggelse.

I den innledende stedsanalysen har vi redegjort for hvilke bygg som er fredet iht. kulturminnekartet i Bergenskart.no. Også dette bekrefter at byggene som skal rives ikke er fredet:

Utklipp fra stedsanalysen som viser bygg som er fredet/bevaringsverdige med rosa/rød farge. Basert på temakart i Bergenskart.no

De historiske veifar går gjennom deler av planområdet, og disse skal fortsatt opprettholdes som kommunikasjonsåre gjennom Haukeland. Som man ser av kartet over, så er allerede deler av det historiske veifaret nedbygd. Dette skal drøftes i planprosessen, og snarveier for gående skal vurderes i dette området. Kulturmiljøet (skravuren) her gjelder ikke for dagens bebyggelse.

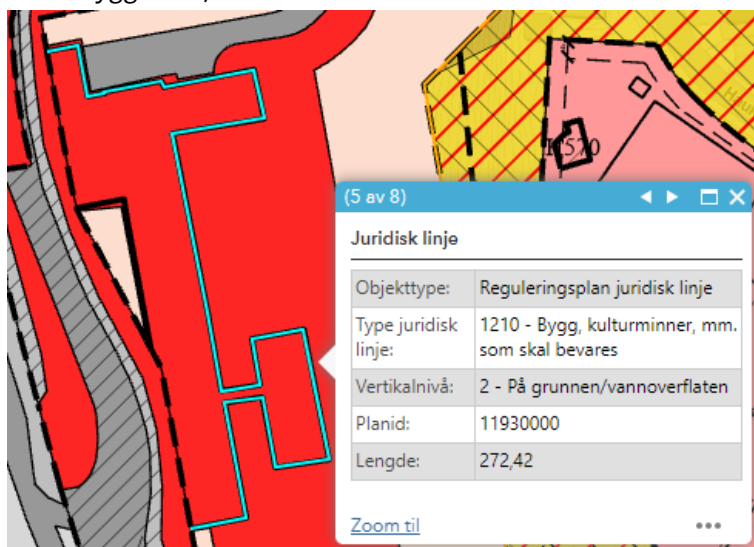
Kartutsnitt fra kulturmiljøkart i Bergenskart.no, som viser skravur hensynssone «bevaring av kulturmiljø» og hensynssone for historiske veifar som går gjennom planområdets sørlige del.

5.3.2 Uttalelse fra Sykehusbygg HF:

Bergenskart.no viser imidlertid på reguleringskartet linjer som definerer deler av bebyggelsen i planområdet som bygg/kulturminne som skal bevares (se kartutsnitt under). Dette kan være forvirrende, og er tatt opp med Sykehusbygg HF som forvalter landsverneplanen innenfor sektorvern.

I teamsmøte mellom forslagsstiller/plankonsulent og Sykehusbygg HF den 08.04.22 der temaet om bevaring tas opp spesielt, så klargjør Sykehusbygg HF's fagansvarlige for kulturminnevern og forvaltningen av landsverneplanen innenfor sektorvern, følgende:

Den gamle reguleringsplanen viser bare en bevaringsverdi i sammenheng med Sentralblokk, faktisk bevaringsverdig bebyggelse er ikke markert ellers i reguleringskartet (som Gamle Hovedbygg f.eks.)

Bergenskartet til venstre viser avgrensningen «bygninger som skal bevares», dette er i følge Sykehusbygg HF en skanning- og tolkningsfeil i registreringen av det gamle kartet.

Sykehusbygg HF presiserer at ingen av husene som skal rives i planområdet er bevaringsverdige eller registrert i sektorvern eller i kulturminnesøk.

5.3.3 Bygget «Utsikta» er fredet

Imidlertid er det slik at bygget «Utsikta» skal hensyntas ved oppføring av nybygg. Denne bygningen har kulturminne- og verneverdi, og er fredet. Fasader skal opprettholdes slik de framstår i dag, og reguleres eventuelt med hensynssone om bevaring. Dette gjennomføres i planprosessen. Se bilder av Utsikta i pkt. 3.2. Det planlegges ikke annet enn samferdselstiltak utenfor bygget, ingen fasadeendringer eller tiltak i bygget.

5.3.4 Oppsummering kulturmiljø osv

Det er nasjonale miljømål for kulturminner og kulturmiljø (ref. miljostatus.no). Disse går i hovedsak ut på at man skal begrense det årlige tapet av verneverdige kulturminner og kulturmiljøer, at representative utvalg av kulturminner og kulturmiljøer skal vedtaksfredes og sikres, og at man skal forhindre uønsket nedbygging av matjord og ivareta viktige kulturminner i den sammenheng. Slik vi ser det er ingen av disse nasjonale miljømålene aktuelle for planområdet vårt, med mindre det oppdages automatisk fredet kulturminne under graving, og så lenge Utsikta bevares. Riving av etablert bygningsmasse og oppføring av nybygg som erstatning for dette, kommer ikke i konflikt med nasjonale eller viktige regionale hensyn.

Det er et særtrekk ved Haukeland sjukehus-område at bydelen er i kontinuerlig transformasjon og ombygging. Dette er nødvendig om sjukehuset skal kunne bestå i sentrum av Bergen. Tiltak i planområdet er et eksempel på dette, men bygget Utsikta er fredet og skal bevares.

Deler av bebyggelsen som ønskes revet

- ligger i et historisk veifar/kulturmiljø
- det er oppført med linjer i reguleringskartet som bevaringsverdig bygg
- er ikke fredet eller registrert med verneverdi eller SEFRAK-registrert for øvrig
- Sykehusbygg HF presiserer at bebyggelsen som skal rives ikke er bevaringsverdig eller omfattes av landsverneplanen for sektorvern, og at oppføring bevaringsverdi på reguleringskartet beror på en feil.

Byantikvaren er høringspart i saken, og vi forventer at det vil komme uttalelse derfra om det er viktige moment som må hensyntas, eller andre synspunkt knyttet til riving og nybygg i denne del av planområdet.

5.4 Forurensning

5.4.1 Generelt

Forurensning antas ikke å være et problem, men vil uansett bli vurdert i planprosessen. Tiltaket vil ikke medføre forurensning etter byggeperioden. Klimapåvirkning av riving og transport vil bli redegjort for i planforslaget, men anses ikke å være grunnlag for konsekvensutredning.

5.4.2 Avfall

Dette temaet vurderes også som et generelt tema i planprosessen. Avfall løses trolig med egne avfallsrom i nybygget, og oppsamling av avfallet skjer ved Helse Bergens interne rutiner med renovasjonsbiler for levering til Miljøhallen like ved, som er sjukehusets eget avfallssenter og forbrenningsanlegg.

Alternativt kan det være aktuelt med automatiske transportbånd under terreng i Armauer Hansens Hus-områdeet, slik at avfallet automatisk leveres til Miljøhallen. Aktuell løsning vil vurderes nærmere i planprosessen, og transportbånd under terreng forankres i reguleringsbestemmelser dersom det er aktuelt og mulig å gjennomføre.

5.4.3 Støy

Støyforhold vurderes av støykonsulent. Det skal ikke være støyende virksomhet i kontorbygget når bygget står ferdig. Planområdet er utsatt for vegtrafikkstøy og helikopterstøy knyttet til sjukehuset.

5.5 Samfunn

5.5.1 Nærmiljø

Nærmiljøet påvirkes ikke vesentlig av nybygget i planområdet; her er allerede kontorfunksjoner i dag, man skal erstatte etablert bebyggelse med nytt bygg, samt forbedre potensialet ved å øke arealet og forhåpentligvis antall kontorplasser. Konsekvenser for nærmiljø blir vurdert i planomtalen. Den innledende stedsanalysen tar for seg aktuelle tema/utfordringer.

5.5.2 Vegsystem og kollektivtransport – og transportbånd under terreng?

Trafikksituasjonen blir et vesentlig tema i planprosessen og må vurderes på en tilstrekkelig og helhetlig måte. Mobilitetsplan og trafikkanalyse vil belyse utfordringer, muligheter og løsninger. Det vurderes spesielt gangforbindelser og mulighet for bedre gjennomkjøringsmulighet for ambulanse i planområdet, samt kjøre- og parkeringsforhold for bårebil og politi. 1-2 bårebiler i timen.

Det engasjeres ekstern kompetanse på trafikkanalyser som sammen med Nordplan AS sine vegingeniører skal uttale seg om trafikk løsninger, spesielt krysset Haukelandsvegen x Ibsens gate. Trafikktellinger vil bli gjennomført, og man vil ha dialog med fylkeskommunen om tema knyttet til samferdsel underveis i planprosessen. I tillegg vil det bli utarbeidet en mobilitetsplan. Målet er å legge til rette for at trafikkvekst skal tas med miljøvennlig transport.

5.5.3 Annen infrastruktur

Det er allerede strømforsyning til planområdet, så det vil være en videreføring/oppgradering av det som allerede finnes.

Det skal utarbeides VAO-rammeplan av Fjordvarme AS engasjert for å vurdere situasjonen for vann, avløp, overvann og slokkevann.

Ulike logistikk løsninger må vurderes, for særlig å ivareta Patologi sine behov for effektiv logistikk. Eksisterende infrastruktur skal så langt det er mulig, innenfor et kost-nytte perspektiv, benyttes. Dette inkluderer vurderinger av muligheten for å knytte nytt bygg opp mot eksisterende underjordisk transportsystem. Dette må vurderes særlig med hensyn til tilfluktsrommets plassering, overdekning og hva som er mulig å få til. Det engasjeres ekstern konsulent for oppmåling av konstruksjoner under terreng og vurdering av fjellets bæreevne m.m.

5.5.4 Klimagassberegning

Klimagassberegningen som er utarbeidet som en innledende klimagassberegning (fase 1) nå i oppstartsfasen av reguleringsprosessen, skal videre utarbeides til en komplett klimagassberegning (fase 2) før innsending av ferdigstilt planforslag.

5.6 ROS-analyse

ROS-analysen vil bli avstemt i forhold til konsekvensutredningstemaene og vil ellers bli utført i samsvar med gjeldende regelverk og med sjekklister for ROS-analyse, deriblant vurdering av om det kan være skred fra naturlig terreng. Nordplan AS har egen mal for utarbeidelse av ROS-analyser.

5.7 Tema som vurderes IKKE å være omfattet av krav om konsekvensutredning

Som nevnt er det ikke nødvendigvis alt som skal konsekvensvurderes i plansaken som automatisk skal være **utredningstema i konsekvensutredninga**. I stor grad drøftes konsekvenser i plansaken UTEN at de nødvendigvis defineres som tema i KU.

Tema	Kilder/analyse	Mulig omfang	Oppsummering av temaene omtales i planbeskrivelsen eller i ROS-analysen og danner grunnlag for utforming av plankartet
Natur Fugleliv og planteliv	Naturbase, temakart fra Bergenskart og rapport fra Rådgivende Biologer AS.	Feltarbeid og rapport fra Rådgivende Biologer AS.	Konsekvenser for økologisk korridor som følge av nybygget og tilkopling tursti – taklandskap.
Friluftsliv	Temakart fra Bergenskart, egen befaring og registrering.	Spesielle grep med taklandskapet for å inkludere turgåere langs turstien. Sørge for tilsvarende utsikt fra turstien som man har i dag. Dialog med barnehagen. Eventuelt invitere til medvirkning fra barnehagen hvis behov. Dialog med grunneiere/naboer om snarveier. Eventuelt invitere til medvirkning hvis behov og aktuelt.	3D-modell nybygg og vurderinger av landskap tilknyttet dette. Mulig LARK fra Nordplan AS skal vurdere bl.a. vegetasjonsløsninger på taklandskapet og i grøntkorridoren.
Forurensning Støy Avfall	Støyrapport fra Sweco AS. Vurderes iht. interne rutiner i Helse Bergen.	 Trolig ikke aktuelt med renovasjonsløsning i dagen, men innendørsanlegg/avfallsrom i nybygg.	Støyvurdering for kontorbygg og uteoppholdsareal. Aktuelt med utvidelse av transportbåndet under terreng til nybygget? Beskrive løsning som velges.
Trafikksituasjonen – vegsystem/gangforbindelser/kollektivtrafikk/	Trafikkanalyse.	Kapasitetsberegninger. Innhentning av ekstern kompetanse i trafikkanalysen, de gjennomfører trafikktegninger. Vurderinger i samarbeid med Nordplan AS som har samferdselskompetanse (vegingeniør). Nordplan lager mobilitetsplan, dialog med	Trafikkanalyse og mobilitetsplan. Parkeringsløsning. Vurdering av kollektivtransporttilbud og gode løsninger for mjuke trafikanter.

		kommunen/fylkeskommunen og ekstern konsulent på trafikk. Eventuell medvirkning naboer/barnehagen/ansatte/pasienter?	
Konstruksjoner under terreng /tilfluktsrom	Kommunens og Sivilforsvarets plan av tilfluktsrom under planområdet. Ekstern konsulent må vurdere omfanget av dette.	Oppmåling og vurdering av bæreevne, eventuelt geologisk/geoteknisk vurdering. Innhenting av ekstern kompetanse på dette.	Hvor langt ned i terrenget kan nybygget plasseres, er det noen geotekniske utfordringer? Kan vegen flates ut forbi nybygget?
Geologisk/geoteknisk vurdering/grunnforhold	Sjekke aktsomhetskart først og grunnlagskart.	Eventuelt innhente ekstern kompetanse dersom behov.	Er området egnet å bygge i?
Annen infrastruktur - transportbånd under terreng?	Etablert transportbånd under terreng på store deler av sjukehusområdet.	Oppmåling?	Vurdere om mulig å knytte planområdet til etablert transportbånd under terreng.
Klimagassberegning	Utføres av ENØK-senteret (allerede utført forenklet klimagassberegning, fase 1)	Vurdering/sammenligning ved riving og nybygg kontra ombygging eksisterende bygningsmasse.	Komplett klimagassberegning (fase 2) før planforslaget legges ut til offentlig ettersyn.
Risiko og sårbarhet	DSB sin veileder, sjekkliste fra statsforvalteren og Nordplans egen ROS-analysemal.	Ulike tema (trafikk, grunnforhold, støy, biologisk mangfold, kulturmiljø, landskap, skred mm.)	Det skal utarbeides ROS-analyse
Anleggsvirk-somheten	Nordplan AS og støyrapport, trafikkanalyse og Helse Bergens egne vurderinger.	Kortvarige konsekvenser knyttet til anleggsaktiviteter beskrives i planforslaget. Dette, sammen med forslag til avbøtende tiltak og eventuelt behov for oppfølgende undersøkelser skal gjøres rede for.	Transport, støy, forstyrrelse, midlertidig veistengning m.m må beskrives/drøftes.

6 Forslag til konsekvensutredningsprogram

Arbeidsopplegg og medvirkning skal skje i tråd med opplegget som er skissert under punkt 1.4.

Konsekvensutredning skal gjennomføres i samsvar med føringer gitt i “Forskrift om konsekvensutredninger” som trådte i kraft den 01.07.2017, og miljødirektoratet sin veileder M-1941, konsekvensutredning for klima og miljø.

Konsekvensutredninga skal bygge på eksisterende faglig kunnskap og om nødvendighet ved innhenting av nye data, eventuelt oppdatering av eksisterende.

For samferdselstiltak benyttes Statens vegvesen sin Håndbok V712 Konsekvensanalyser. Eventuelt andre håndbøker eller metoder.

Kommunen har presisert i oppstartsmøtereferatet av 24.01.22 at planforslaget skal behandles etter forskrift om konsekvensutredninger §6 punkt b), da tiltaket er større enn 15.000 m² BRA. Gjeldende plan er fra 1971 og det er ikke tidligere utarbeidet KU for tiltaket, derfor kan ikke tiltaket unntas konsekvensutredning.

Kommunen poengterer imidlertid at omfanget av konsekvensutredninga ikke bør gjøres mer omfattende enn nødvendig, og skal ta for seg spørsmål som er beslutningsrelevante i planarbeidet.

Intensjonen med planforslaget samsvarer i hovedsak med formål i gjeldende regulering og i kommuneplanen. Nordplan er enig med kommunen at det ikke nødvendigvis skal utarbeides egen rapport for KU, og at det erfaringsmessig kan være hensiktsmessig å innlemme konklusjonene fra undersøkelser/utredninger direkte i planbeskrivelsen. Kommunen har i oppstartsmøtereferatet vurdert det slik at aktuelle KU-tema kan være kulturmiljø og landskap, men Nordplan AS skal selv foreslå hvilke tema som bør utredes i KU.

6.1 Planavgrensning

Detaljplanen blir avgrenset til å omfatte arealet som vist på kart i punkt 4.3.

6.2 Tema som omfattes av krav om konsekvensutredning – samt metode

En generell vurdering av konsekvenser i planforslaget går fram av temaene beskrevet i pkt 5 ovenfor. Aktuelle utredningstema i konsekvensutredninga slik Nordplan AS vurderer det, sammenfaller med kommunens synspunkt, og er sammenstilt og skjematisk framstilt i tabellen under for en enkel oversikt. De øvrige temaene (listet i pkt 5.7) er uansett viktige tema å drøfte underveis i planprosessen og dokumenteres i planbeskrivelsen eller ROS-analysen.

Alternativvurderinger foretas normalt i en konsekvensutredning. O-alternativet er det alternativet – dvs. dagens arealbruk – som vil være referanse for de andre alternativene. I dette tilfellet med vurdering av nytt kontorbygg, vil alternativene trolig være relatert til volumstudier av nybygget og konsekvensene det får for grønt korridor og fjernvirkning, med en vurdering av alternative bebyggelsesstrukturer. I tillegg til vurderinger av gangforbindelser og eventuelt nye snarveier det er mulig å oppnå i Haukelandområdet.

Tema	Kilder/analyse	Mulig omfang	Utredningsbehov i Konsekvensutredningen (KU) – mulig drøfting/vurdering /oppsummering i planbeskrivelsen
Kulturmiljø - Kulturminne	Eventuelt kulturminne- dokumentasjon fra Sykehusbygg HF, eller avklaring fra Sykehusbygg på at det ikke foreligger kulturminne- /kulturmiljøverdi i planområdet. Eventuell avklaring byantikvaren. Haukelandsvegen 32 er fredet. Egen befaring.	Eventuelt arkeologisk rapport dersom krav om arkeologisk undersøkelse. Drøfting/innhenting dokumentasjon Sykehusbygg HF. Innhente uttalelse fra Byantikvaren før utarbeiding av nybygg-prosjekt. Dialog dersom nødvendig. Nybygg/tiltak må tilpasses den fredete bygningen.	Vise kulturminne- dokumentasjon for Haukelandsvegen 28B og 30 dersom mulig. Vurdere tiltak i planområdet opp mot hensynssone H570 Historiske veifar og hensyn kulturmiljø. Vurdering fjern- og nærvirkning av den nye bebyggelsen, med alternativer.
Landskap	Temakart fra Bergenskart, bildemateriale, digital terreng- modell, analyse/volum- studier/skisse- prosjekt nybygg. Egen befaring.	For KU: Planering og utflating, tilkopling mellom bygg og tursti/økologisk korridor. Avklaring hvor langt ned i terrenget bygget kan plasseres. 3D-modell, volumskisser, eventuelle vurderinger/forslag fra landskapsarkitekt.	Konsekvenser for landskapet som følge av nybygg. Se pkt over; landskapet sett i sammenheng med jern- og nærvirkning av tiltak, med alternativer.

Gjennom høringsperioden av planprogrammet forventer vi å få innspill dersom det vurderes slik at aktuelle KU-tema skal avvike fra de tema som Nordplan AS har foreslått i tabellen over.